

Sjúkrasysturarnar kunnu nú fáa stuðul undir arbeiðsloysi

Dansk Sygeplejeråd hevur stovnað ein arbeiðsloysisgrunn, sum fevnir um limirnar í Føroyum og Grønlandi. Stovnsfæið er 3 mill. kr.

Sjúkrasysturarnar í Føroyum fáa nú sum tann fyrsti føroyski løntakarabólkurin arbeiðsloysisstuðul, um tær gerast arbeiðsleysisar. Tað er Dansk Sygeplejeråd, sum hevur stovnað ein kollegialan grunn. Grunnurin, sum fær gildið frá 1. juli í ár, fevnir um Føroyar og Grønland, skrivar tíðarritið hjá sjúkrasysturum, Sygeplejersken 29. juli.

Dansk Sygeplejeråd hevur áður havt ein privatan arbeiðsloysisgrunn, men tá ráðið søkti um at fáa hann ríkisgóðkendan, tók trupulleiki seg upp viðvíkjandi limum í Føroyum og Grønlandi, tí danska arbeiðsloysisgrunnurin fevnir ikki um hesar sjálfstýrandi partarnar í ríkinum. Og sjúkrasysturarnar kundu tí ikki koma undir ta nýggju skipanina.

Stovnsfæið 3 mill. kr.

Stutt eftir hetta — á eyka landsstevnunum í 1979 — lovaði formaðurin í ráðnum at finna eina loysn fyri Føroyar og Grønland. Úrslitið er kollegiali grunnurin, sum nú er farin at virka.

Ikki figgjargligt bakkast um sjúkrasysturarnar gerast arbeiðsleysisar

Stovnsfæið, danska sjúkrasysturaráðið hevur sett í, er 3 mill. kr. Hendan upphæddin er sett í, í fall av at inntøkurnar hjá grunninum ikki røkka.

Inngjalding frá limunum byrjaði annars 1. juni í fjør og tær sum hava verið limir alt hetta tíðarskeiðið hava rætt til arbeiðsloysisstuðul frá fyrsta degi av.

Limaskapur krevst í høvuðsheitinum virkar grunnurin eftir somu prinsippum sum aðrir ríkiskendir danskir arbeiðs-

loysisgrunnar. M. a. skulu allar sjúkrasysturarnar, sum arbeiða í Føroyum, vera limir í arbeiðsloysiskassanum.

Sambært greinini í Sygeplejersken hevur Føroya deildin í sjúkrasysturaráðnum útgjalding av arbeiðsloysisstuðli um hendi. Í nevndini fyri grunnin situr nevndin fyri Dansk Sygeplejeråd, har Føroya deildin hevur ein limi.

Tó ikki eftirlønarskipan

Í lógini um arbeiðsloysisgrunnin fyri Føroyar er

ikkilønar innbygd skipan um eftirløn.

Orsøkin sigist vera, at teir 300 limirnir í Føroyum ikki kunnu figgja eina slíka skipan við verandi limagjaldi.

Hóast tað ikki hevur verið grundarlag at tryggja limunum í Grønlandi og í Føroyum eina eftirlønarskipan, er tað eydnast Dansk Sygeplejeråd at tryggja hesum limunum javnrættindi í stóran mun viðvíkjandi arbeiðsloysistrygging, grundað á tann fakliga solidaritetin millum sjúkrasysturarnar, endar greinin í Sygeplejersken.

Føroysk mjólk fleiri ferðir so radioaktiv sum dansk

Nýliga vard doktararitgerð visir føroyska umhvørvið er verri dálkað av radioaktiviteti enn t. d. danskt umhvørvi

Tann radioaktiva dálkingin í Føroyum er nógv størri enn í Danmark. Hendan dálkingin ger, at t. d. føroysk mjólk hevur meira av radioaktiviteti í sær enn dansk mjólk, verður sagt í grein í danska tíðarritinum Ingeniøren.

Tann radioökologiski sensitiviteturin — í hvussu stóran mun jørðin, umhvørvið, er móttakligt fyri radioaktiviteti — er kannaður í eini doktararitgerð hjá danska verkfrøðinginum, Asker Aakrog. Asker Aakrog, sum fyri eini tíð síðani vardi ritgerðina á universitetinum í Keypmannahavn, hevur seinasta 25 árin starvast á atomroyndarstöðini Riso, har hann hevur staðið fyri teimum radioökologiskum kanningunum.

Grundarlagið undir ritgerðini eru mætingar av tí radioaktiva avfallinum frá teimum kjarnorkuroyndarspreiðingunum, sum stórveldini hava gjørt í luftini.

Royndir av luft, jørð, avfalli, sjógvi, menniskjum og øllum sløgum av matvørum eru savnaðar regluliga í nærum øllum landslutum í Danmark, Føroyum og Grønlandi.

eina dálking kunnu tey tí ávísas í mong ár í nútíðini.

Tann radioökologiski sensitiviteturin er kannaður við mætingum av Strontium-90 og cæsium-137 sum grundarlagi. Kanningin visir millum annað, at tað er munur á sensitiviteturinum í Jútlandi og á Sælandi, men viðvíkjandi Føroyum er lutfallið eitt heilt annað.

Radioökologiski sensitiviteturin er 2-3 ferðir so høgur fyri føroyska mjólk sum fyri danska mjólk, tá tað snýr seg um Strontium-90. Viðvíkjandi Cæsium-137 er føroyska mjólk 11 ferðir so viðkvæm sum tann danska av somu dálking av umhvørvinum.

Geislingarnar stórt

Í ritgerðini eru samlaðu nøgdirnar av geislingunum úr radioaktiva avfallinum í Føroyum, Danmark og Grønlandi útróknaðar. Í Danmark og Grønlandi er tann totala nøgdin til ár 2000 tann sama sum man fær eftir hálvum øðrum úr tí natúrliga bakgrundsgeislingini — tann geislingin sum altíð er rúndan um okkum. Men í Føroyum svarar samlaða nøgdin til bakgrundsgeislingar í fyra ár.

Orsøkin til munin er hon, at tað fellur meira radioaktivt avfall niður í Føroyum við tí nógv reglunum og tí at Føroyar liggja í einum øki á knøttinum, har serliga nógv radioaktivt avfall dattur niður.

Hvi radioökologiski sensitiviteturin er stórt í Føroyum, verður ikki neyvari sagt frá í grein í Ingeniøren, men okkum verður upplýst, at hetta hevur samband við samansetingina av moldini, har upptøkuføri er stórt enn t. d. í Danmark.

Týðandi evni

Kanningin er konsentrat um tvey radioaktiv evni: Strontium-90 og cæsium-137. Bæði verða til við býting av urani. Hetta er tað sama sum hendir í kjarnorkuvápnunum og á -verkum, reaktorum.

Livfrøðiligt — biologiskt — eru evnini týðandi, tí tey eru kemiskt sæð í ætt við ávikavist kalcium og kalium, sum bæði eru vanlig í natúruni. Strontium-90 finst tí í bein- og tannvevnaðinum, meðan cæsium-137 finst í vøddavevnaðinum.

Radioaktiviteturin hvørur spakuliga úr hesum evnunum. Hálvbytistíðin er 30 ár. Eftir

Tyrla aftur á flogi

Umvælingin varð gjørd nógv skjótari enn vanligt til slíkt brek

Mánadagin vóru flúgvimekanikararnir lidnir at umvæla Tyrlu, og í gjár skuldi hon royndarkoyrast, soleiðis at hon er klár til vanliga flúgving í dag, mikudag.

Umvælingin er gingin ómetaliga skjótt. Brekið kom friggjadagin. Leygardagin komu nýggir motorar úr Danmark og eftir tveimum-trimum døgum vóru teir settir í helikopt-

aran. Vanliga verður roknað við eini viku til hesa umvælingina.

Í leigusáttmálanum um Tyrlu er ikki nakað beinleiðis nevnt um, hvat skal gerast, tá brek taka seg upp, men munnligt er avtalað, at helikoptarin skal umvælast sum skjótast ella skal ein annar helikoptari útvegast.

Jón Rasmussen, á Strandferðsluni, upplýsir, at orsøkin til, at ein annar helikoptari ikki varð sendur til Føroya, var hon, at ein annar helikoptari júst varð sendur til høvuðssýn.

Annars hevur Mærsk Air altíð ein til taks, um okkurt skuldi hent.

Nú misti Tyrla nakað av ferðafólkinum seinasta vikuskiftið. Tað visti seg, at tey, sum høvdu møguleika at taka annað far, gjørdur tað. Men til túrarnar út í Fugloyinna og Svinoyinna í dag eru nógv pláss umbíðin. Til Dimunar leygardagin er fullsett. Eitt ferðafar fer útferð. Um neyðugt verður roynt at innheinta nakað av flúgvitúrum í morgin, tá annars eingin fóst ferðafætan er.

heldur tú ikki

sosialin